

майбутніх учителів інформатики при інтеграції дистанційного навчання в традиційні технології.

І на загал зауважимо, що організація пізнавальної діяльності майбутніх учителів інформатики в умовах застосування дистанційного навчання потребує подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беспалько В.П. Основы теории педагогических систем. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1977. – 204 с.
2. Мультимедиа в образовании: специальный учебный курс / Бент Б. Андресен, Катя ван ден Бринк. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Дрофа, 2007. – 224 с.
3. Современные компьютерные технологии в дистанционном обучении: Монография / А.И. Пушкарь, В.В. Федько, А.Н. Барков, Г.Н. Белявская и др. – Х.: ХНЭУ, 2004. – 396 с.
4. Сук А.Ф., Соколова Е.Г. Управление самостоятельной работой студентов-заочников с использованием технологий дистанционного обучения // Теория і практика управління соціальними системами. – 2003. – № 1. – С. 106 – 114.
5. Хуторской А.В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. – М.: Изд-во МГУ, 2003. – 416 с.
6. Юцявичене П. Теория и практика модульного обучения. – Каунас: Швиеса, 1989. – 272 с.

УДК 378.1

Я.М. Собко

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС КОЛЕДЖІВ У КОНТЕКСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

У статті розглянуто перспективні напрями освітньої інноватики, закони інноваційних процесів і шляхи впровадження інноваційних технологій у навчальний процес коледжів у контексті кредитно-модульної системи.

The peculiarities perspective directions of educational innovatics, laws of innovation processes and the ways of their introduction into the educational process of college in the context of the credit-module system.

В умовах реформування вищої освіти навчальний процес у коледжах має бути трансформований у напрямі індивідуалізації навчання, формування творчого мислення і збільшення самостійної роботи студентів. Основну ідею реформування системи вищої освіти сформулюємо так: ефективність навчання у вищій школі може бути поліпшена завдяки проектуванню і впровадженню інноваційних систем і технологій.

Аналіз літературних джерел свідчить, що є потреба провести теоретико-методологічні дослідження у системі освіти і створити галузь методологічного знання – освітню інноватику [2]. Мотивацією для її створення є загострення суперечностей між створенням нових педагогічних знань і їх впровадженням як інноваційних. Можна передбачити, що освітня інноватика дасть змогу віддзеркалити сутнісний зв'язок теорії і практики освітньої діяльності, визначити її норми, характерні для інноваційних перетворень, органічно об'єднати процеси створення і впровадження інновацій на практиці.

Проблеми впровадження інновацій в освіті досліджували В.Анісімов, І.Богданова, В.Лобанов, Н.Островерхова, А.Підласий, І.Підласий, В.Пінчук, В.Рябова та ін.

Завданням даної статті є розгляд перспективних напрямів освітньої інноватики та шляхів впровадження інноваційних технологій у навчальний процес коледжів в контексті кредитно-модульної системи.

Оновлення системи освіти потребує дослідження її інноватики як окремої синтетичної галузі наукового знання. Цілісне осмислення теорії і практики проектування та впровадження інноваційних процесів потребує розкриття основних тенденцій і суперечностей їх розвитку, формалізації цих досліджень у вигляді закономірностей чи принципів.

Локальні, неповні інноваційні перетворення не можуть дати позитивного результату. Еклектичне застосування інновацій поряд із традиційними методами може призвести до дискредитації ідеї ефективної інноватики. Нова парадигма освіти потребує якісно вищої професійної підготовки викладача-дослідника, спроможного вирішувати завдання культурного розвитку особистості як громадянина й індивідуальності.

Диференціація наукового знання, його подвоєння кожні п'ять років призводять до потреби постійно розширювати зміст освіти. Прагнення повноти, характерне передусім для спеціалізованого навчання, спричинює виснаження розумових, психічних і фізичних сил студентів, шкодить їхньому здоров'ю і не є критерієм ефективного навчання [5].

Виникає проблема відбору найважливіших знань, достатніх для підготовки якісних спеціалістів. Тому робота щодо визначення навчального змісту і його оновлення – одне з джерел інноваційних процесів у сучасній освіті. Спостерігається процес інтеграції різних підходів до навчання у світовій практиці на тлі національної своєрідності системи освіти. Інша тенденція розвитку інноваційних процесів – потреби педагогів у нових освітніх технологіях.

Зупинимось на деяких законах перебігу інноваційних процесів [6].

Згідно *закону фінальної реалізації інноваційного процесу* життєздатні інноваційні процеси в освітній структурі рано чи пізно стихійно або свідомо реалізуються. Навіть ті інновації, які на початкових етапах вважаються безнадійними для оволодіння педагогічною спільнотою і для впровадження, все ж реалізуються на практиці.

Суть закону незворотньої дестабілізації інноваційно-освітнього середовища полягає в тому, що будь-який інноваційний процес у системі освіти обов'язково вносить незворотні деструктивні зміни в усталене соціально-педагогічне середовище, створюючи певні проблематичні ситуації. Це призводить до руйнування цілісних уявлень про природу освітніх процесів, їх керованість. Чим ґрунтовніша освітня інновація, тим імовірнішою буде дестабілізація, яка буде супроводжуватися збуренням педагогічної свідомості, виникненням поляризації поглядів, певного рівня несприймання нововведень. Все це може спостерігатися як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Відповідно до *закону стереотипізації освітніх інновацій*, будь-яка освітня інновація має тенденцію перетворюватися в стереотип мислення і практичної дії. У цьому розумінні вона приречена на рутинізацію, перехід до педагогічного стереотипу – бар'єра на шляху реалізації прогресивних освітніх інновацій.

Закон зворотності освітніх інновацій говорить про можливість повторного відродження за нових умов. Тому такі інновації часто викликають протидію, оскільки їх вважають чимось таким, що вже добре відоме і достатньо вивчене.

Будь-яке теоретичне знання потребує засобів для практичної реалізації, які здебільшого виступають у вигляді технологій. Поняття “освітня” чи “педагогічна” технологія в наш час широко використовується педагогічною і науковою громадськістю. Окремі авторські технології є результативними в авторському виконанні, але малоефективні при широкому використанні.

В.Оконь поняття інновації визначає як зміну “структури педагогічної системи, її цілісності або деяких важливих складових із упровадження покращення вимірного характеру... Інновація – зміна свідомо, оригінальна, специфічна, яка, як вважається, збільшує ефективність у досягненні мети системи... Педагогічна інновація – це цілісний процес, розрахований на створення нової форми освітньої практики..., на її експериментальну достовірність у лабораторних умовах та на її випробування в реальних умовах і на передавання її досвіду потенційним споживачам. Педагогічна інновація – це свідомо спроба покращити існуючу практику відповідно до певних бажаних цілей” [8].

Інновації можна розділити на макро- і мікросистемні. Макросистемні інновації плануються центральними органами влади для цілої освітньої системи держави і впроваджуються за допомогою розпоряджень чи законів. Мікросистемні інновації формуються і впроваджуються в конкретних навчальних закладах чи в регіоні. Іноді ці інновації можуть впроваджуватися тільки в окремих навчальних групах конкретного навчального закладу. Мікросистемні інновації можна розподілити на наступні види: раціоналізація – належить до повторюваних вдосконалених дій і полягає у підвищенні рівня підготовки спеціалістів; модернізація – пов'язується з переходом від старих форм і методів навчання до форм і методів більш сучасних. Тому можемо стверджувати, що під педагогічним нововведенням в організації навчального процесу розуміється інтенсивне впровадження змін у навчальний процес з метою раціоналізації та модернізації, що сприяє розширенню знань, умінь і навичок студентів, формуванню творчої особистості.

Однією з сучасних макросистемних інновацій, пов'язаною з входженням України в освітній європейський простір можна вважати кредитно-модульну систему організації навчання. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчання передбачає створення необхідних умов, серед яких виділяють: запровадження модульної системи організації навчального процесу, системи тестування та рейтингового оцінювання знань студентів; організацію навчального процесу на базі програм навчання, що формуються як набір залікових кредитів, що передбачає відхід від традиційної системи “навчальний семестр – навчальний рік – навчальний курс”; введення граничного терміну навчання за програмою навчання, включаючи граничний термін бюджетного фінансування; розроблення індивідуальних графіків навчального процесу з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи організації навчального процесу; наявність необхідного навчально-методичного, матеріально-технічного й інформаційного забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу; формування програм навчання всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів на основі освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників та освітньо-професійних програм підготовки, які передбачають можливість зміни співвідношення обсягів кредитів освітньої та кваліфікаційної складових підготовки [3]. Адаптація навчальних планів до європейської системи вищої освіти передбачає розроблення додаткових модулів, курсів тощо.

ECTS-кредити – це частини роботи, яку необхідно виконати студентіві впродовж навчального року. У системі ECTS якість навчання визначається кількістю кредитних балів, які необхідно набрати при вивченні дисциплін, а не кількістю годин аудиторних занять, які необхідно прослухати при вивченні тієї чи іншої дисципліни. Кредит ми розуміємо як виконання певного виду роботи, суму знань із конкретного навчального курсу.

Невід'ємною частиною кредитно-модульної системи є модульно-рейтингова технологія навчання. Модульно-рейтингову технологію навчання в коледжі доцільно будувати на принципах модульного навчання П. Юцявічене, А. Алексюка [1; 7] (модульності, структурування змісту навчання, діяльнісного підходу, динамічності, перспективності, варіативності, індивідуалізації), а також принципах інтеграції знань як однієї з важливих умов професійної підготовки майбутніх спеціалістів.

Навчання у кредитному модулі організовується за навчальними модулями. Результати успішності студентів визначаються системою оцінювання навчального закладу з обов'язковим співвідношенням до національної шкали та шкали ECTS.

На нашу думку, системи оцінювання навчальних закладів принаймні однієї освітньої галузі повинні бути ідентичними, що на практиці не дотримується. Для прикладу порівняємо системи оцінювання в Рівненському державному аграрному коледжі та Стрийському аграрному коледжі ЛДАУ. Так, у Рівному, щоб отримати відмінно, студентам необхідно набрати 45–50 балів, добре – відповідно 38–44 бали, задовільно – 30–37 балів, незадовільно (з повторним складанням іспиту) – 20–29 балів, незадовільно (повторний курс) – 1–20 балів [4]. У Стрийському коледжі для отримання оцінки відмінно необхідно набрати 90–100 балів, добре – 74–89 балів, задовільно – 60–73 бали, незадовільно (з повторним складанням) – 35–59

балів, незадовільно (повторний курс) – 1–34 бали. Тобто кількість балів, яка дозволяє продовжувати навчання у Рівненському державному аграрному коледжі, у Стрийському аграрному коледжі ЛДАУ зобов'язує студентів до повторного вивчення відповідної дисципліни. Це, в свою чергу, може створювати перерозподіл потоків абітурієнтів у відповідні навчальні заклади.

Зміст дисциплін будується за окремими модулями, що передбачають досягнення конкретних дидактичних цілей відповідно до системи професійних знань та умінь. Модуль ми розуміємо як частину навчального курсу, що має самостійне значення й об'єднує декілька близьких за змістом тем, містить комплекс теоретичних і практичних завдань, що оцінюються формами рейтингового контролю.

Зміст навчального матеріалу в одному модулі повинен мати певну структуру, цілеспрямований характер, бути об'єднаним спільною метою і темою, спрямованим на досягнення інтегрованої професійної мети, сприяти формуванню мотивації навчання. Інтегрована дидактична мета визначає конкретні професійні цілі. Кількість навчальних елементів, за допомогою яких досягаються конкретні професійні цілі, підпорядкована одній дидактичній меті, утворюють модуль [4].

Кожен модуль може складатися з міні-модулів (навчальних елементів), які доповнюються списком рекомендованої літератури, матеріально-технічним та комп'ютерним забезпеченням. Конкретні цілі, що входять до інтегруючої мети, передбачають чітке уявлення цілей учіння; конкретне формування змісту навчання; керування навчальними діями; створення методичного забезпечення процесу засвоєння; забезпечення зворотного зв'язку.

Модуль створюють так, щоб було забезпечено найбільш ефективно засвоєння знань у конкретних умовах: текстовий матеріал підтверджується прикладами зі спеціальності, питання з аналізом і варіантами відповідей, проводиться структурування на окремі смислові одиниці, наповнення новими поняттями та фактами, орієнтація на набуті знання студентів тощо.

Вхідний контроль доцільно проводити перед вивченням дисциплін з метою визначення рівня підготовки студентів до сприйняття навчального матеріалу у формі тестів та усних фронтальних опитувань. Поточний контроль здійснюють у формах письмового чи усного опитування, тестової перевірки. За допомогою методичних рекомендацій та систем машинного контролю студенти можуть здійснювати проміжний самоконтроль засвоєного навчального матеріалу та корекцію навчально-пізнавальної діяльності. Узагальнюючий модульний контроль дає можливість виявляти рівень засвоєння знань та визначати необхідність повторення навчального матеріалу у вигляді міні-модулів, з яких виявлено незадовільні результати.

Оскільки значна кількість тем виноситься на самостійне вивчення, то кожен модуль містить творчі завдання, питання для самоконтролю, додатки до навчальних завдань кожного міні-модуля, відповіді на питання дидактичного тесту. Важливе значення під час самостійного навчання студентів відіграють телекомунікації, за допомогою електронної пошти підключатися до електронних баз даних, обмінюватися інформацією через систему інтернетконференцій.

Отже, модульні програми дисциплін складаються з наступних елементів: інтеграція знань відповідно до спеціальності; модульно-рейтингові програми навчання дисциплін; типи навчальних елементів модуля, серед яких є і міні-модулі; контроль знань з відповідних елементів модуля і за весь модуль загалом.

Підсумовуючи сказане вище, ми можемо стверджувати, що впровадження інноваційних технологій у вигляді модульного, кредитно-модульного, модульно-рейтингового підходів до організації навчання сприяє оновленню професійної підготовки майбутніх фахівців. Загалом завдяки запровадженню інноваційних технологій у сучасній вищій школі можна послабити існуючі суперечності між колективною формою навчання й індивідуальним характером діяльності, традиційними методами навчання й потребою

впровадження інноваційних засобів управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів ВНЗ. Одночасно час вимагає перебувати у постійному пошуку нових дидактичних підходів до планування й організації навчального процесу, до модернізації його методичного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія, теорія: Підручник.– К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Богданова І.М. Оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій // Педагогіка і психологія. – 1997. – №4. – С. 174–185.
3. Болонський процес: Нормативно-правові документи. – К.: Видавництво Європейського університету, 2004. – 100 с.
4. Кристопчук Т. Кредитно-модульна система навчання в аграрному коледжі // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007. – №2. – С. 50–59.
5. Сольвер Л. Впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2005. – №2. – С. 42–52.
6. Розин В. Инновационное педагогическое творчество // Вести высшей школы. – 1997. – №3. – С. 3–7.
7. Юцявичене П.А. Принципы модульного обучения // Советская педагогика. – 1990. – №1. – С. 55–60.
8. Okon W. Nowy słownik pedagogiczny. – W.: Zak, 1995. – 336 s.

УДК 377:004

Л.С. Шевченко

РОЗРОБКА ТА ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ

Розглянуто вимоги до впровадження у навчальний процес дистанційних курсів, розробки навчальних курсів, використання мультимедіа-технологій у системі дистанційного навчання.

The requirements to introduction in the educational process of distance courses, developments of educational courses and the use of multimedia technologies in the system of distance education are considered.

Постановка проблеми. Успішність та якість дистанційного навчання значною мірою залежать від ефективності організації занять, методичної якості матеріалів, а також керівництва, майстерності педагогів, які беруть участь у цьому процесі. Розробка дистанційних курсів здійснюється на основі вимог сучасної психології, педагогіки та методики.

Мета, яку ми намагаємось досягнути в даній статті, це показати методику використання дистанційного навчання в умовах традиційної системи освіти, яка вписується у навчальний процес, не порушує змісту навчально-виховного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам інформатизації освіти, впровадження дистанційного навчання присвячені праці А.А.Андрєєва, В.Ю.Бикова, Б.С.Гершунського, С.У.Гончаренка, Р.С.Гуревича, М.І.Жалдака, Г.Кедровича, Г.Клеймана, В.М.Кухаренка, Є.С.Полат, С.О.Сисоєвої, П.В.Стефаненка, А.В.Хуторского, та інших.

Аналіз сучасної літератури, свідчить, що сьогодні необхідна кардинальна реформа всієї системи освіти й особливо професійної, яка вже не відповідає новим умовам існування людства. Удосконалення професійної освіти передбачає оновлення змісту, форм і методів